

Pracują bez etatu, ale odpowiadają bez limitu. Samozatrudnieni mogą ograniczyć odpowiedzialność wobec firmy, wpisując do umów klauzule lub wykupując specjalną polisę. **B5**

Pracują bez etatu, ale odpowiadają bez limitu

Samozatrudnieni mogą ograniczyć odpowiedzialność wobec firmy, wpisując do umów klauzule. Podobny efekt zyskają kupując specjalną polisę

Tomasz Zalewski
tomasz.zalewski@infor.pl

Kodeks pracy przenosi ryzyko prowadzenia firmy na pracodawcę. Pracownik nie odpowiada w całości za szkody, jakie spowodował. Prawo pracy ogranicza też wysokość kwot, jakie mogą być egzekwowane od zatrudnionego na etacie, jeśli musi pokryć straty poniesione przez firmę w wyniku jego działalności. W tak komfortowej sytuacji nie są jednak samozatrudnieni oraz osoby związane z miejscem pracy tylko umową cywilnoprawną.

Utracone korzyści

Jak podkreśla Sławomir Paruch, radca prawny, partner w kancelarii Raczkowski i Wspólnicy, w ich przypadku odpowiedzialność za szkodę jest dużo szersza. W grę wchodzi odpowiedzialność deliktowa, czyli za czyn niedozwolony, kontraktowa za niezrealizowanie umowy, a także bezpodstawne wzbogacenie.

- Firma może więc domagać się nie tylko pokrycia rzeczywistej szkody, ale też np. utraconych korzyści - ostrzega Sławomir Paruch, radca prawny, partner w kancelarii Raczkowski i Wspólnicy.

Na razie firmy nie korzystają masowo z tych uprawnień.

- Nie odnotowaliśmy przypadków, by jakiś pracodawca ciągał po sądach pracownika z umową cywilnoprawną, który wyrządził mu szkodę. Nie oznacza to jednak, że takich sytuacji nie ma - podkreśla Paweł Śmięgielski, ekspert Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych.

Swoboda w kontrakcie

Jego zdaniem osoby niezatrudnione na etacie powinny próbować zabezpieczyć się przed ryzykiem roszczeń pracodawców w przypadku wyrządzenia im szkody. Strony w ramach swobody umów mogą dowolnie kształtować łączący je kontrakt. Dobrym rozwiązaniem jest wpisanie do niego klauzuli określającej odpowiedzialność na zasadach określonych w kodeksie pracy.

Największą trudnością będzie jednak przekonanie pracodawcy, aby zgodził się na takie zapisy w umowie, bo mogą być one dla niego niekorzystne.

- Wielokrotnie widziałem w umowach klauzule odsyłające do kodeksu cywilnego w zakresie prawa do urlopu wypoczynkowego czy norm czasu pracy. Teraz jednak pracodawcy stali się ostrożniejsi. Nauczyli się, że im więcej uprawnień zapewnią

Odpowiedzialność pracownika i samozatrudnionego za szkodę wyrządzoną firmie

W firmie doszło do uszkodzenia maszyny, ponieważ nie została wyłączona zgodnie z instrukcją. Przedsiębiorca poniósł straty

PRACOWNIK

Jeżeli wyrządził szkodę **nieumyślnie**, ponosi ograniczoną odpowiedzialność:

- w wysokości wyrządzonej szkody, jednak nie więcej niż 3-krotność swojego miesięcznego wynagrodzenia
- w granicach rzeczywistej straty poniesionej przez pracodawcę

Jeżeli wyrządził szkodę pracodawcy **umyślnie**:

- jest zobowiązany do jej naprawienia w pełnej wysokości
- ponosi odpowiedzialność w granicach rzeczywistej straty poniesionej przez pracodawcę oraz utraconych przez niego korzyści, np. skutków niezrealizowania zamówienia

OSOBA NA UMOWIE CYWILNOPRAWNEJ

- musi naprawić szkodę wynikłą z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania
- może być zobowiązana do pokrycia całości szkody oraz odszkodowania za utracone korzyści
- poszkodowana firma musi udowodnić, że istniał związek przyczynowy między nienależytym wykonaniem zobowiązania a szkodą

pracownikowi, tym łatwiej mu udowodnić w sądzie, że łączący go z firmą stosunek mimo innej nazwy jest umową o pracę - podkreśla prof. Marcin Zieleniecki, ekspert NSZZ „Solidarność”.

Jego zdaniem zatrudnieni na podstawie umowy cywilnoprawnej mogą uniknąć odpowiedzialności za szkodę, jeśli w sądzie uda im się udowodnić, że z firmą łączył ich stosunek pracy. Automatycznie będą miały do nich zastosowanie przepisy kodeksu pracy ograniczające odpowiedzialność za powierzone mienie czy szkodę wyrządzoną pracodawcy. Dlatego firmy rzadko godzą się na wpisanie do umów klauzul korzystnych dla kontraktowców. Realną ochronę przed ryzykiem pokrywania szkody może więc zapewnić tylko polisa ubezpieczeniowa. Bardzo często taka sytuacja ma miejsce w przypadku kadry zarządzającej zatrudnionej na podstawie kontraktów menedżerskich.

Polisa ratunkowa

DGP sprawdził, jaką ofertę mają dla samozatrudnionych i kontraktowców firmy ubezpieczeniowe.

- Pracodawca może objąć taką osobę ochroną ubezpieczeniową w ramach swojej polisy OC. Wówczas będzie ona traktowana jako współubezpieczona, na równi z osobami zatrudnionymi na umowę o pracę - wyjaśnia Anna Sikorska-Nowik, ekspert Ergo Hestii ds. ubezpieczeń OC. Oznacza

to, że w przypadku szkody wyrządzonej podmiotom trzecim przez samozatrudnionego towarzystwo ubezpieczeniowe wypłaci odszkodowanie i nie będzie zgłaszać roszczenia regresowego do sprawcy.

- Bardzo często stosujemy takie rozwiązanie w przypadku osób zatrudnionych na podstawie umowy cywilnoprawnej - podkreśla Anna Sikorska-Nowik. Dodaje, że drugim rozwiązaniem jest zaproponowanie osobnego ubezpieczenia OC osobie zatrudnionej na kontrakcie, które zapewni jej ochronę w sytuacji, gdy pracodawca lub jego ubezpieczyciel wystąpią do niej z regresem.

Także samozatrudnieni, którzy jako jednoosobowe firmy świadczą usługi na rzecz swoich byłych pracodawców, mogą ubezpieczyć się na wypadek szkody im wyrządzonej.

- Osoby, które wykonują pracę w ramach samozatrudnienia, są przedsiębiorcami. Wykonując pracę na rzecz dawnego pracodawcy, są jego podwykonawcami. Jak wszyscy przedsiębiorcy mogą ubezpieczyć swoją odpowiedzialność cywilną - informuje Agnieszka Rosa z PZU SA. Ten ubezpieczyciel oferuje polisę OC z tytułu prowadzenia działalności. W zależności od jej rodzaju przedsiębiorcy mogą wybrać dodatkowe klauzule w ubezpieczeniu, tak aby ochrona była najpełniejsza.

- Jeżeli np. wynajmuje u zleceniodawcy lokal,

Od czego zależy wysokość odszkodowania pracownika za szkodę

- od rodzaju winy pracownika (wina umyślna, nieumyślna)
- czy pracownik dokonał szkody sam czy z udziałem innych osób
- może być obniżona, jeżeli naprawienie szkody następuje na podstawie umowy pomiędzy pracodawcą i pracownikiem albo w drodze orzeczenia sądowego

Pracujący wg statusu zatrudnienia (dane GUS)

11,9 MLN
pracownicy najemni

2,87 MLN
pracodawcy i pracujący na własny rachunek

w którym świadczy swoje usługi na jego rzecz, może rozważyć wybór klauzuli OC najemcy nieruchomości - informuje Agnieszka Rosa.

Z praktyki ubezpieczycieli wynika, że największe zainteresowanie polisą OC jest wśród osób, dla których jest ona obowiązkowa: lekarzy, zarządców nieruchomości, architektów i inżynierów budownictwa, radców prawnych itp.

Inni nieetatowi pracownicy rzadko ubezpieczają się od ewentualnych roszczeń pracodawcy za szkodę mu wyrządzoną. Ryzykują tym samym ewentualny spór sądowy o jej naprawienie.

Weksel ciągle postraszy

W Sejmie jest już projekt zakazujący stosowania weksli jako formy zabezpieczenia się przedsiębiorcy przed szkodami wyrządzonymi przez zatrudnionych. Jednak przewiduje on ochronę przed tym zabezpieczeniem tylko dla osób angażowanych na podstawie umowy o pracę. Oznacza to, że pracodawcy wobec samozatrudnionych czy zleceniobiorców nadal będą mogli stosować rozwiązania przewidziane w kodeksie cywilnym chroniące ich przed szkodą wyrządzoną przez osoby, które świadczą dla nich pracę.

PISALIŚMY O TYM

Weksel i trzy siekierki nie zagrażą już pracownikom - DGP nr 147/2013
www.praca.gazetaprawna.pl